

«КОНСТИТУЦИЯ МЕНИКИ, СЕНИКИ, БИЗНИКИ! КОНСТИТУЦИЯ ЎЗИМИЗНИКИ!» 4-5

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI REFERENDUMI 2023

2023-yil
11-aprel
seshanba
№ 44-45
(4797)

Ishonch

Yurt taraqqiyoti yo'lida birlashaylik!

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi nashri • Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqib boshlagan

ИМКОНИЯТ ВА РАҒБАТНИНГ ХУҚУҚИЙ МАНБАИ

Ватанимиз – ёшлар мамлақати. Юртимиз аҳолисининг қарийб 64 фоизини ёшлар, яъни 30 ёшгача бўлганлар ташкил этади. Албатта, бу, давлатимизнинг катта кучи ва қудрати, шунингдек, зиммасидаги улкан масъулияти ҳамдир.

Ёшлар учун ҳар доим ўқиш, ишли бўлиш, оила қуриш, яшаш хонадонига эгалик қилиш каби масалалар муҳим ҳисобланган. Шу сабаб янгиланаётган Конституциямиз муҳокамасида оила, болалар, ёшлар масаласига оид ўзгаришларда ёшлар фаол иштирок этган эди.

Айни вақтда давлатимиз уларнинг орзулари ечимини ўз зиммасига олаётди. Янгиланаётган Бош қомусимизда ёшларнинг сифатли таълим олиши, ишга жойлашиши, уй-жойга эга бўлиши кафолатлари киритилмоқда.

Уйлайманки, барчамиз умумхалқ референдумида ҳам фаол иштирок этиб, эртаминг учун овоз берамиз.

Жамол АНДАҚУЛОВ,
Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Сирдарё вилояти кенгаши раисининг ёшлар масалалари бўйича маслаҳатчиси

Тошкент вилояти

Эътибор

«Шу пайтгача сиҳатгоҳга бормаган эдим...»

– 56 ёшдаман. Салкам 10 йилдан буюн Оҳангарон шаҳар ободонлаштириш бўлимида ишлайман. Шу вақтгача сира сиҳатгоҳда даволанмаганман. Турмуш, рўзғор, бола-чақа ташвишидан ортиб, боришга жазм этишнинг иложи бўлмаган. Бугун кутилмаганда бепул йўланма беришди. Бу эътибордан гўёки бошим осмонга етди. Президентимизга, касба уюшмаларига чексиз раҳматларимни айтдим.

Оҳангаронлик Фарида опанинг Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси ажратган бепул йўланма топширилаётгандаги дил изҳори эътиборимни тортди. Дарҳақиқат, аёлларимиз оила, рўзғор ташвишлари билан бўлиб, умр ўтганини сезмайди, ёшлик даврим-ку, ўзим учун ҳам яшай, демайди, ўзини унутади. Ана шундай меҳнатсевар, матонатли бизнинг аёлларимиз.

Оҳангарон шаҳрида истиқомат қилувчи ижтимоий оғир аҳволдаги хотин-қизларга Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси ҳамда Оҳангарон шаҳар ҳокимлиги вакиллари томонидан тизим тасарруфидаги сиҳатгоҳларда даволанишлари ва ҳордиқ чиқаришлари учун бепул йўланмалар тақдим этилди.

Маълумот учун: Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси томонидан аёлларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш, саломатлигини мустаҳкамлаш мақсадида Тошкент вилоятидан 110 нафар аёлга «Ботаника», «Заркент», «Кўҳинур» сиҳатгоҳларида дам олишлари учун бепул йўланмалар ажратилган. Уларни ўз эгаларига етказиб бериш ишлари давом этирилмоқда.

Холида ЭГАМБЕРДИЕВА
«ISHONCH»

ДОРИЛАМОН КУНЛАР КЕЛДИ...

2-3

Жиззах вилояти

Жўраева ишдан ноҳақ бўшатишган эди

Ўзбекистон касба уюшмалари Федерациясининг Жиззах вилояти кенгашига вилоят халқ таълими бошқармаси меҳнат шартномасини бекор қилганидан норози бўлган Сожида Жўраевадан мурожаат тушди.

Вилоят кенгашининг меҳнат ҳуқуқ инспектори билан ҳамкорликда ариза ўрганилди. Аниқланишича, С.Жўраева Жиззах вилояти халқ таълими бошқармасининг 2017 йил 18 декабрдаги буйруғига кўра, Жиззах шаҳридаги 16-мактаб директори вазифасига ишга қабул қилинган. 2022 йил 30 июндаги буйруққа асосан у билан тузилган меҳнат шартномаси бекор қилинган. Буйруқ Халқ депутатлари Жиззах шаҳар кенгашининг қарори, ички тартиб-қоидалардан келиб чиққан ҳолда чиқарилган.

2022 йил 27 июлда Ўзбекистон касба уюшмалари Федерациясининг вилоят кенгаши томонидан Сожида Жўраевани ўз лавозимига ишга тиклаш ҳақида киритилган тақдимнома эътиборсиз қолдирилган фуқаролик ишлари бўйича Жиззах туманлараро судига даъво аризаси йўланди. Лекин 2022 йилнинг 30 августидан суднинг ҳал қилув қарорига кўра, даъво қаноатланмади.

Вилоят суди ФИБ Апелляция судлов ҳайъатининг 2022 йил 25 октябрдаги ажримига кўра, даъвогарнинг буйруғини бекор қилиш, ишга тиклаш ва моддий-маънавий зарарини ундириш ҳақидаги даъвоси ўзгаришсиз қолдирилди. Жиззах шаҳар прокуратурасининг Сожида Жўраевани ишга тиклаш учун киритган апелляция протести ҳам судда далил сифатида инобатга олинмади.

Шундан сўнг Федерациянинг вилоят кенгаши Касса-

ция шикояти бўйича Олий судга мурожаат қилди. Суд мажлисида видео-конференцалоқа тарзида қатнашиб, ваз ва далиллар тақдим этилди. Олий суд Фуқаролик ишлари бўйича судлов Ҳайъатининг 2023 йил 1 мартдаги одилона ажримида кўра, куйи судларнинг Ҳал қилув қарорлари бекор қилинди. Даъвогар Сожида Жўраеванинг талаблари қисман қаноатланмади. Ишга тикланиб, унинг фойдасига мажбурий бекор юрган кунлари учун 44 миллион 455 минг 104 сўм ва етказилган маънавий зарар учун 5 миллион 600 минг сўм ундириш белгиланди.

Касба уюшма аралашгач...

Фарғона вилояти

Ишчи-ҳодимларга

2 748 000 000 сўм

ундириб берилди

Касба уюшмалари тизимида ишчи-ҳодимларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоясига алоҳида эътибор қаратилади. Ҳар бир мурожаат назоратга олиниб, ижобий ечим топгунга қадар ўрганилади.

Ўзбекистон касба уюшмалари Федерациясининг Фарғона вилояти кенгашига жорий йилнинг биринчи чорагида турли шаклдаги 90 та мурожаат келиб тушди. Уларнинг барчаси тегишлилиги бўйича қонуний ўрганилди. Хусусан, ҳодимларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни кўзлаб иш берувчиларга қонун бузилиш ҳолатларини бартараф этиш тўғрисида 22 та тақдимнома ва фуқаролик ишлари бўйича судларга 49 та даъво ариза киритилди. Натижада, ишчи-ҳодимларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида ишдан ноқонуний бўшатишган ҳодимларнинг мажбурий прогул кунлари ва етказилган маънавий зарар бўйича 2 миллиард 748 миллион сўмдан зиёд маблағ ундириб берилди.

Авазхон ТўРАХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Фарғона вилояти кенгаши бош юриконсультанти

Сардор МўМИНЖОНОВ,
Ўзбекистон касба уюшмалари Федерациясининг Жиззах вилояти кенгаши бош мутахассиси

Сўнги йилларда Ўзбекистонда сўз эркинлигининг ривожланиши, оммавий ахборот воситалари ва жамоатчилик назоратининг кучайиши олиб борилаётган ислохотларнинг локомотиви бўлмоқда, десак муболаға бўлмайди. Энг кўп ўзгаришлар, ривожланиш бўлган соҳа сифатида ОАВ, блогерлик фаолияти – блогосфера, халқ журналистикаси ривожланмоқда. Шу билан бирга, бошқа соҳаларнинг ривож учун ҳам ОАВ ва халқ журналистикаси жиддий тўртки бермоқда.

Янгиланаётган Конституцияда сўз эркинлиги кафолатлари кучайтирилмоқда – бу бизга нима беради?

Ўзбекистондаги ОАВ сони 2016 йилга нисбатан қарийб 30 фоизга ортиб, 1962 тага етди. Интернет нашрлари сони сўнги 6 йилда салкам икки баробар кўпайиб, 677 та бўлди. Давлат томонидан ОАВ ҳар томонлама қўллаб-қувватланмоқда – бу борада Президентнинг 2022 йил 27 июндаги қарори билан ОАВларга солиқ имтиёзлари ва бошқа бир қатор имкониятлар берилган.

Шу билан бирга, журналистларимизнинг касб этикаси, профессионализм юзасидан талаблар шакланмоқда. ОАВ жамоатчилигининг эркин ва соф овози бўлиб, халқ ва давлат органлари ўртасида кўприк вазифасини ўташни замонавий воқелик тақозо қилмоқда.

Бундай шароитда, афсуски, қонун билан кафолатланган ҳуқуқлар, имкониятлар, имтиёзлар билан бир қаторда сўз эркинлигини чеклашга уринишлар, таҳдидлар ҳам бўлиши мумкин. Чунки танқиддан тўғри хулоса чиқара олмайдиганлар ҳам топилади. Яъни, ҳозирги босқичда мамлакатимизда ахборот макони ўзига яраша жараёнлар, мунозаралар, айрим ўринларда, ҳатто, қурашлар билан кечмоқда. Шовқин бўлгани яхши, айниқса, ислохотлар даврида шовқин жимликдан аълороқ. Аммо ҳаммаси қонун доирасида ва чегарасида бўлиши керак.

Янгиланаётган Конституцияда ушбулар белгилаб қўйилмоқда: «**Давлат оммавий ахборот воситалари фаолиятининг эркинлигини, уларнинг ахборотни излаш, олиш, ундан фойдаланиш ва уни тарқатишга бўлган ҳуқуқлари амалга оширилишини кафолатлайди (81-модда)**».

Яъни ОАВ фаолияти эркинлиги, ахборот излаш, олиш ва тарқатиш ҳуқуқи

ушбу давлат кафолати берилмоқда, ушбу ҳуқуқлар Конституция даражасида белгиланапти. Бу «**тўғридан-тўғри ишлайдиган Конституция» концепциясига мос тушади. Яъни энди журналистлар турли қонунларга ҳаволалар излаб юрмай, ўз ҳуқуқларини тўғридан-тўғри Конституцияга ҳавола қилган ҳолда талаб қилишлари мумкин.**

Президентимиз кўп чиқишларида ОАВ, журналистлар ва блогерларнинг фаолияти, ислохотларни таъминлашдаги аҳамиятини гапирди. Бу чиқишлар жамоатчиликка, хусусан, ОАВ ходимлари, блогерлар, фуқароларга сўз эркинлиги борасида олиб борилаётган ислохотлар ортага чекинмаслиги ҳақида мурда бўлиб хизмат қилади ва жамоатчиликнинг истакларини ифода қилади. Эндиликда ушбу ҳуқуқларнинг кафолати Конституцияда ҳам белгилаб қўйилмоқда.

Шунингдек, Конституциямизда «Цензурага йўл қўйилмайди» деб белгилаб қўйилган. Эндиликда тақлиф этилаётган таҳрирга кўра бир муҳим қўшимча киритилмоқда. Яъни янгиланаётган Конституциямизнинг 82-моддасида куйидаги норма мустаҳкамланмоқда: «**Цензурага йўл қўйилмайди. Оммавий ахборот воситаларининг фаолиятига тўқтинлик қилиш ёки аралаштириш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.**

Ҳар қандай норма жавобгарлик билан мустаҳкамланса, у таъсирли бўлади ва самарали ишлайди. Шу сабабли давлат органларининг очиклигини таъминлаш ҳамда журналистларнинг фаолиятига тўқтинлик қилиш ёки аралаштиришга нисбатан қонунга мувофиқ жавобгарликни кучайтириш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шавкат Мирзиёев бир неча бор очиклик сиёсати орқага қайтмайдиган жараён эканини таъкидлагани ҳам бежиз эмас. Шунга кўра ахборот воситаларининг ва журналистларнинг фаолиятига тўқтинлик қилиш ёки аралаштириш қонунга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлиши Конституцияда қатъий белгилаб қўйилмоқда.

Ушбу норма ОАВнинг ва журналистларнинг эмин-эркин, турли маъмурий босимлардан қўрқмасдан фаолият юритишини таъминлайди ҳамда жамиятда очиклик ва ошкоралик муҳитининг ривожланишига шароит яратди. Ўзбекистон Республикасининг «Журналистик фаолиятини ҳимоя қилиш тўғрисида» Қонунига кўра давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахслари цензура қилганлик, журналистга таъйиқ ўтказганлик, унинг фаолиятига аралашганлик учун жавобгарликка тортиладилар. Бундан ташқари, журналистнинг қонуний ҳуқуқларини бузганлик, унинг журналистик касбига доир фаолияти билан боғлиқ ҳолда шаъни ва қадр-қимматини ҳақорат қилганлик, унинг ҳаёти, соғлиғи ва мол-мулкига таҳдид, зўравонлик ёки таъжовуз қилганлик қонунчиликка мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

ОАВнинг эркинлигига оид нормалар Германия, Австрия, Озарбайжон каби давлатлар конституцияларида ҳам мав-

жуд. Ушбу нормалар мамлакатимизда сўз ва ахборот эркинлигини янада кучайтиришга, пировардида Ўзбекистоннинг халқро майдондаги имижо яхшиланишига ижобий таъ-

сира кўрсатади.

Тараққий этган мамлакатларнинг тарихий таърибаси шунга кўрсатмоқдаки, сўз ва матбуот эркинлигини таъминламай туриб иқтисодий ривожланиш ва аҳоли фаровонлигига эришиб бўлмайди. Шундай экан, журналист ва ОАВни бемалол ишлашига қўйиб бериш керак. Айрим раҳбарлар, улар учун қанчалик ёқимсиз бўлмасин, ҳақиқатга юз тутишга ўрганиши керак. Бу йўлда конституциявий янги норма ҳуқуқий кафолат бўлиб хизмат қилади.

Шаҳноза СОАТОВА

Тошкент вилояти

Мажбурий меҳнат буткул барҳам топади

Кўп бўлгани йўқ, ўқитувчи, тиббиёт ходими, дейилса, мажбурий меҳнат; мажбурий меҳнат дейилса, улар кўз ўнгимизда намоён бўларди.

Юзага келган тақдирда ҳам зудлик билан қонуний чора кўрилади.

Бугун мажбурий меҳнат барҳам топаётганини кўпгина жабҳаларда кўриш мумкин. Масалан, давлат ва турли муассасалар хизматчиларини пахта мавсумида мажбурий терим ишларига жалб қилиш, ҳокимларнинг топшириғи билан уюштирилган оммавий ҳашарларга мажбуран чиқариш каби ҳолатларга йўл қўйилмаяпти. Бу борада қонунбузилиши ҳолатларини кўрмайсиз. Юзага келган тақдирда ҳам зудлик билан қонуний чора кўрилади.

Янгиланаётган Конституция лойиҳасининг 44-моддасида «Суд қарори билан тайинланган жазони ижро этиш тартибидан ёхуд қонунда назарда тутилган бошқа ҳоллардан ташқари мажбурий меҳнат тақиқланади. Болалар меҳнатининг боланинг соғлиғига, хавфсизлигига, ахлоқига, ақлий ва жисмоний ривожланишига хавф солувчи, шу жумладан, унинг таълим олишига тўқтинлик қилувчи ҳар қандай шакллари тақиқланади» дея белгилангани мажбурий меҳнатнинг ҳар қандай кўринишининг олдини олишда янада мустаҳкам ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади.

Шундай экан, бу каби ҳуқуқ ва эркинликларимиз пойдевори бўлган ҳужжатнинг қабул қилинишига бефарқ бўлмаслигимиз, ўтказилажак референдумда фаол иштирок этишимиз лозим.

Шокир ҲАЗРАТҚУЛОВ,
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Тошкент вилояти кенгаши меҳнат техник инспектори

«КОНСТИТУЦИЯ МЕНИКИ, СЕНИКИ,

Муносабат

Адолат – ҳамиша устувор

Кейинги йилларда амалга оширилаётган ислохотлар натижасида бу борада сезиларли ўзгаришлар кўзга ташланмоқда. Жамоа шартномалари, меҳнат битимлари асосида ходимларга муносиб иш шароитлари яратилмоқда. Бироқ зарарли шароитларда ишловчиларнинг ҳаммаси ҳам қонуний имтиёзлардан фойдаланаётгани йўқ. Айрим ишлаб чиқариш корхоналарида ходимлар чангдан, шовқиндан ҳимояланмаган. Баъзи корхона ва ташиқлотлар раҳбарлари иш ўринларини шаходатлашга совуққонлик билан ёндашади.

Янгиланаётган Конституциямизда бу каби ҳолатларга буткул йўл қўйилмайди. Хусусан, конституциявий қонун лойиҳасининг 42-моддасида ҳар ким муносиб меҳнат қилиш, касб ва фаолият турини эркин танлашдан ташқари, хавфсизлик ва гигиена талабларига жавоб берадиган қулай меҳнат шароитларида ишлаш ҳуқуқига эгалиги ҳам акс этмоқда. Бу эса давлат секториди ҳам, хусусий секторда ҳам иш берувчи олдига ходим учун хавфсиз, беэиён, қулай иш шароити яратиш вазифасини кўяди. Конституциямизда бундай меъёрнинг жорий қилиниши инсон манфаати биринчи ўринга қўйилганининг ёрқин исботидир.

Эндиликда ходим меҳнати Конституция билан ҳимояланиб, муносиб меҳнат қилиши, ўзи танлаган касбда эркин ишлаши, касб малакасини ошириб бориши, адолатли иш ҳақи олиши кафолатланмоқда. Ўз фаоли-

тимни меҳнат муҳофазаси соҳасига бағишлаган инсон сифатида ушбу ўзгаришларнинг аҳамияти ниҳоятда катталигини қалбан ҳис қиляпман. Мен ушбу конституцион меъёрларга барча иш берувчилар амал қилишини, ундан ҳамма ишловчилар фойдаланишини истайм.

Мен референдумда муносиб меҳнат ҳуқуқи учун овоз бераман!

Эркин БАЙЖАНОВ,
Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Хоразм вилояти кенгаши меҳнат техник инспектори

Яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқига эга бўламиз

Конституциявий ислохотларнинг бош мақсади инсон қадри, халқ манфаатини амалда таъминлашдир. Таклиф этилаётган ўзгаришлар орасида инсоннинг яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқига билан боғлиқ нормалар муҳим ўрин тутади. Янгиланаётган Конституциямизнинг 32-моддаси айнан шу кафолатларга бағишланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида бўлиб турган ҳар ким мамлакат бўлаб эркин ҳаракатланиши, турар ва яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқига эга бўлиши, шунингдек, ҳар ким Ўзбекистондан ташқарига эркин чиқиш ва тўсқинликсиз қайтиш ҳуқуқига эга экани, ҳар бир фуқаронинг шахсий ҳаёт дахлсизлиги ва унинг кафолатлари айнан Конституция даражасида мустаҳкамланмоқда. Халқ орасида «прописка» сўзи ҳали ҳамон сўзлашув нутқида учрайди. Аммо қонунчиликда ушбу атама мавжуд эмас. Президентимизнинг ПФ-5984-сонли фармони билан «доимий прописка қилиш» ва «турган жойи бўйича ҳисобга олиш» тушунчаларини «доимий яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш» ва «вақтинча турган жойи бўйича

рўйхатга олиш» тушунчаларига ўзгартирилган. Энди «прописка» деганда, шахсининг жойлашган жойи бўйича доимий ёки вақтинча рўйхатдан ўтиши тушунилади. Фуқароларни доимий ёки вақтинча яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш жамоат хавфсизлигини таъминлаш ҳамда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, шунингдек, аҳоли миграциясини ҳисобга олиш мақсадида амалга оширилади. Сўнги беш йилда Президент Шавкат Мирзиёевнинг ташаббуси билан фуқароларни қийнаган «прописка» билан боғлиқ муаммолар тўлиқ барҳам топди. Давлатимиз раҳбарининг 2020 йил 24 январдаги Олий Мажлиста Мурожаатномаси ҳамда 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта

устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили»да амалга оширишга оид давлат дастурида белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш, шунингдек, Ўзбекистон фуқароларининг мамлакат ҳудудида бир жойдан иккинчи жойга кўчиш борасидаги ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш кафолатларини мустаҳкамлаш мақсадида: – Тошкент шаҳри ва вилоятдан кўчмас мулк сотиб олмоқчи бўлган фуқаронинг ушбу ҳудудларда доимий пропискада туриши, шунингдек, янги яшаш жойи бўйича рўйхатга олишда аввалги доимий яшаш жойидан рўйхатдан чиқиш тартиби талаби бекор қилинди; – доимий яшаш ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатдан ўтмасдан истиқомат қилиш муддати 15 кун, рўйхатга олишни расмийлаштиришни эса 1 кун ичида амалга ошириш тартиби жорий этилди; – вақтинча яшаш жойи бўйича рўйхатга олиш муддати 1 йилни ташкил этади. Фуқароларга қулайлик яратиш мақсадида доимий яшаш жойи

бўйича рўйхатга олишни расмийлаштиришда паспорт, уй дафтари ёки хонадон карточкасига рўйхатга олиш штампини босиш амалиёти бекор қилинди. Унинг ўрнига Ўзбекистон Республикаси фуқароларини доимий яшаш ва вақтинча турган жойи бўйича рўйхатга олиш билан боғлиқ ишлар идоралараро электрон ҳамкорлик орқали «ягона дарча» тамойили асосида Ички ишлар вазирлигининг «Манзил» автоматлаштирилган ахборот тизими воситасида амалга оширилади. Доимий яшаш ва вақтинча тур-

ган жойи бўйича рўйхатга олиш тартибини бузганлик Ўзбекистон Республикаси фуқароларини тегишли ҳудуд ва манзилдан чиқариб юбориш учун асос бўлмайди. Эндиликда бу масала Конституция даражасида белгилаб қўйилмоқда. Бундан ташқари, эндиликда ҳар ким Ўзбекистон ҳудудидан эркин чиқиш кета олиши белгилаб қўйилмоқда. Фақат қонунда белгиланган ҳоллар бундан мустасно. Қайсидир давлат органи ёки мансабдор шахслар ўзбошимчилик билан бунга тўсқинлик қилиши мумкин эмас.

Шу билан бирга, ҳар ким тўсқинликларсиз Ўзбекистонга қайтиб келиши ҳам кафолатланмоқда. Янгиланаётган Конституция Ўзбекистон фуқаролари, шунингдек, чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга мамлакат бўлаб эркин ҳаракатланиш, турар ёки яшаш жойини эркин танлаш ҳуқуқини қатъий кафолатлайди.

Сабиha ТУРСУНОВА,
Жамоат хавфсизлиги университети
Жамоат хавфсизлигини таъминлаш кафедраси
катта ўқитувчиси

БИЗНИКИ! КОНСТИТУЦИЯ ЎЗИМИЗНИКИ!»

Андижон вилояти

Мен наинки ҳуқуқшунос, шу юрт тақдирини ва келажакка бепарқ бўлмаган бир фуқаро сифатида янгиланаётган Конституция лойиҳаси билан батафсил танишиб чиқдим ва ҳеч иккиланмай айтишим мумкинки, киритилган ўзгаришлардан қониқиб ҳосил қилдим.

Аввало, мазкур ҳужжатда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш – давлатнинг олиёғмай мажбурияти этиб белгиланаётганини таъкидлаш зарур. Яъни инсон ҳуқуқлари кафолатлари жиддий равишда кучайтирилмоқда. Мана, бир мисол. Конституциянинг 20-моддасида «Инсон билан давлат органларининг ўзаро муносабатларида юзага келадиган қонунчиликдаги барча зиддиятлар ва ноаниқликлар инсон фойдасига ҳал этилади» деб белгиланмоқда. Иш фаолияти-

Инсон манфаатларини ифода этувчи қомус

мизда касаба уюшма аъзоларининг меҳнат муносабатларига оид турли муаммоларини ўрганишга тўғри келади. Мазкур жараёнда баъзан юқорида айтилгани каби қонунлардаги ноаниқликлар, бўшлиқлар туфайли тушунмовчиликлар ҳам учраб туради. Эндиликда эса қайд этилганидек, ноаниқликлар инсон фойдасига талқин қилинади, ушбу норма ҳуқуқни қўллаш фаолиятида инсон манфаатлари устувор бўлишини амалда таъминлашга хизмат қилади. Ёки дейлик, лойиҳанинг 28-моддасида гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи ўзининг айбсизлигини исботлаши шарт эмаслиги ва исталган вақтда сукут сақлаш ҳуқуқидан фойдаланиши мумкинлиги, ҳеч ким ўзига ва яқин қариндошларига қарши гувоҳлик беришга мажбур эмаслиги, шунингдек, шахснинг судланганлиги ва бундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклаш учун асос бўлмаслиги белгиланяпти.

шини тегишли кодексларда ифодалаш билан кифояланиш ҳам мумкин эди. Гап шундаки, жиноят қонуничилиги билан боғлиқ кодекслар одатда оммавий ўрганилмайди, яъни улардан асосан ҳуқуқ амалиёти билан шуғулланувчи мутахассисларгина фойдаланишади. Шу боис айбланувчи ва судланувчи

ш а х с - ларнинг барчаси ҳам юқорида тилга олинган ҳуқуқларини билишмайди. Энди мазкур нормалар Бош қомус даражасида акс этмоқдаки, шу юртда яшаётган ҳар бир шахс ҳақ-ҳуқуқларини мактаб давридананоқ ўрганиб борсин. Шунда ҳеч ким ҳеч нарса ютқазмайди. **Ҳабибулло УСМОНОВ,** Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Андижон вилояти кенгаши аппарати меҳнат ҳуқуқ инспектори

Ўзгаришлар инъикоси «Заковат» баҳсида

Янгиланаётган Конституцияни ўрганиш ва Фанлар академиясининг 80 йиллиги муносабати билан ЎзФА бирлашган касаба уюшма қўмитаси томонидан илмий-тадқиқот муассасаларида «Заковат» ўйинлари ташкил этилмоқда. Шундай тадбирлардан бири Умумий ва ноорганик кимё институтида бўлиб ўтди.

Илмий ходимлар ва ёшлар фаол қатнашган ўйин ўта қизғин кечди. Улар аввало янги қабул қилинаётган Бош қомусимиз, унга киритилаётган ўзгаришлар асосида тузилган саволларга жавоб излашди. Киритилаётган янги моддаларнинг халқимиз фаровонлиги йўлидаги аҳамиятини мисоллар билан изоҳлаб беришди. Шунингдек, турли йўналишлардаги мантиқий саволларга ечим топишди, «Заковат» ўйинида иштирокчилар ўз билим ва тажрибаларини синовдан ўтказишди.

Шерзод ЖўРАЕВ,
ЎзФА бирлашган касаба уюшма қўмитаси раиси

